

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 26.8.2005
COM(2005) 393 definitief

2005/0161 (CNS)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

inzake de ondertekening en de voorlopige toepassing van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

inzake het sluiten van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

(door de Commissie ingediend)

TOELICHTING

De internationale luchtvaartrelaties tussen lidstaten en derde landen worden traditiegetrouw vastgelegd in bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen lidstaten en derde landen, in bijlagen bij deze overeenkomsten en in aanverwante bilaterale of multilaterale regelingen.

Ingevolge de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in de zaken C-466/98, C-467/98, C-468/98, C-471/98, C-472/98, C-475/98 en C-476/98 heeft de Gemeenschap exclusieve bevoegdheid voor diverse aspecten van het luchtverkeer met derde landen. Het Hof van Justitie heeft ook toelichting gegeven bij het recht van communautaire luchtvaartmaatschappijen om gebruik te maken van het recht van vestiging in de Gemeenschap, inclusief het recht op niet-discriminerende markttoegang.

Lidstaten overtreden de Gemeenschapswetgeving wanneer zij traditionele clausules betreffende de aanwijzing van luchtvaartmaatschappijen opnemen in hun bilaterale overeenkomsten inzake luchtdiensten. Dergelijke clausules verlenen een derde land het recht om de machtigingen en vergunningen van een luchtvaartmaatschappij te weigeren, in te trekken of op te schorten wanneer deze maatschappij door een lidstaat is aangewezen, maar niet substantieel in handen is van deze lidstaat of onderdanen ervan, noch effectief door hen wordt gecontroleerd. Dit wordt beschouwd als discriminatie van communautaire luchtvaartmaatschappijen die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd maar die in handen zijn van en gecontroleerd worden door onderdanen van andere lidstaten. Dit is in strijd met artikel 43 van het Verdrag, dat onderdanen van een lidstaat die hun recht op vrijheid van vestiging uitoefenen, garandeert dat ze in de ontvangende lidstaat dezelfde behandeling krijgen als de onderdanen van die lidstaat.

Ingevolge de arresten van het Hof van Justitie heeft de Raad de Commissie in juni 2003 gemachtigd om met derde landen onderhandelingen te beginnen om sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten te vervangen door een communautaire overeenkomst¹.

Overeenkomstig de mechanismen en richtsnoeren in de bijlage bij bovengenoemd besluit van de Raad heeft de Commissie onderhandelingen gevoerd met het Koninkrijk Marokko over een overeenkomst ter vervanging van sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten inzake luchtdiensten tussen lidstaten en het Koninkrijk Marokko. Artikel 2 van deze overeenkomst vervangt de traditionele aanwijzingsclausules door een communautaire aanwijzingsclausule, waardoor alle communautaire luchtvaartmaatschappijen gebruik kunnen maken van het vestigingsrecht. De artikelen 4 en 5 van de overeenkomst hebben betrekking op twee types clausules over kwesties die onder de bevoegdheid van de Gemeenschap vallen. Artikel 4 heeft betrekking op de belasting van vliegtuigbrandstof, een kwestie die geharmoniseerd is bij Richtlijn 2003/96/EG van de Raad tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit, en met name artikel 14, lid 2. Bij artikel 5 (Prijs) worden strijdigheden weggenomen tussen de bestaande bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten en Verordening (EEG) nr. 2409/92 van de Raad inzake tarieven voor luchtdiensten, die luchtvaartmaatschappijen uit derde landen verbiedt een dominerende rol te spelen bij het vaststellen van de tarieven voor luchtvervoersdiensten die volledig binnen de Gemeenschap plaatsvinden.

---

¹ Besluit 11323/03 van de Raad van 5 juni 2003 (niet publiek toegankelijk).

De Raad wordt verzocht de besluiten inzake de ondertekening en voorlopige toepassing en inzake de sluiting van de overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten goed te keuren en de personen aan te wijzen die bevoegd zijn om de overeenkomst namens de Gemeenschap te ondertekenen.

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

inzake de ondertekening en de voorlopige toepassing van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 80, lid 2, juncto artikel 300, lid 2, eerste alinea, eerste zin,

Gezien het voorstel van de Commissie²,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Raad heeft de Commissie op 5 juni 2003 gemachtigd met derde landen onderhandelingen te beginnen om sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten te vervangen door een communautaire overeenkomst.
- (2) Overeenkomstig de mechanismen en richtsnoeren in de bijlage bij het besluit van de Raad waarbij de Commissie werd gemachtigd om met derde landen te onderhandelen over de vervanging van sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten door een communautaire overeenkomst, heeft de Commissie namens de Gemeenschap met het Koninkrijk Marokko onderhandeld over een overeenkomst inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten.
- (3) Onder voorbehoud van sluiting op een later tijdstip dient de overeenkomst waarover de Commissie heeft onderhandeld, te worden ondertekend en voorlopig te worden toegepast,

BESLUIT:

Enig Artikel

1. Onder voorbehoud van sluiting op een later tijdstip wordt de voorzitter van de Raad gemachtigd de persoon (personen) aan te wijzen die bevoegd is (zijn) namens de Europese Gemeenschap de overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de regering van het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten te ondertekenen.

---

² PB C [...] van [...], blz. [...].

2. In afwachting van de inwerkingtreding van de overeenkomst komen de partijen overeen deze overeenkomst voorlopig toe te passen vanaf de eerste dag van de maand volgende op de datum waarop de partijen elkaar in kennis hebben gesteld van de voltooiing van de daartoe vereiste procedures. De voorzitter van de Raad verricht de in artikel 8, lid 2, van de overeenkomst bedoelde kennisgeving.
3. De tekst van de overeenkomst wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Gedaan te Brussel, op [...]

Voor de Raad
De Voorzitter

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

inzake het sluiten van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 80, lid 2, juncto artikel 300, lid 2, eerste alinea, eerste zin, en lid 3, eerste alinea,

Gezien het voorstel van de Commissie³,

Gezien het advies van het Europees Parlement⁴,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Raad heeft de Commissie op 5 juni 2003 gemachtigd met derde landen onderhandelingen te beginnen om sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten te vervangen door een communautaire overeenkomst.
- (2) Overeenkomstig de mechanismen en richtsnoeren in de bijlage bij het besluit van de Raad waarbij de Commissie werd gemachtigd om met derde landen te onderhandelen over de vervanging van sommige bepalingen in bestaande bilaterale overeenkomsten door een communautaire overeenkomst, heeft de Commissie namens de Gemeenschap met het Koninkrijk Marokko onderhandeld over een overeenkomst inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten.
- (3) De overeenkomst is namens de Gemeenschap ondertekend op [...], onder voorbehoud van eventuele sluiting op een later tijdstip, overeenkomstig Besluit .../.../EG van de Raad van [...]⁵.
- (4) Deze overeenkomst dient te worden goedgekeurd,

---

³ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁴ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁵ PB C [...] van [...], blz. [...].

BESLUIT:

Artikel 1

1. De overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten wordt namens de Gemeenschap goedgekeurd.
2. De tekst van de overeenkomst wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Artikel 2

De voorzitter van de Raad wordt gemachtigd om de persoon aan te wijzen die bevoegd is om de in artikel 8, lid 1, van de overeenkomst bedoelde kennisgeving te verrichten.

Gedaan te Brussel, op [...]

*Voor de Raad
De Voorzitter*

BIJLAGE

OVEREENKOMST

tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

DE EUROPESE GEMEENSCHAP

enerzijds, en

HET KONINKRIJK MAROKKO

anderzijds

(hierna "de partijen" genoemd)

VASTSTELLEND dat verscheidene lidstaten van de Europese Gemeenschap met het Koninkrijk Marokko bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten hebben gesloten die bepalingen bevatten welke in strijd zijn met de wetgeving van de Europese Gemeenschap,

VASTSTELLEND dat de Europese Gemeenschap exclusief bevoegd is voor diverse aspecten die kunnen worden opgenomen in bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschap en derde landen,

VASTSTELLEND dat in een lidstaat gevestigde communautaire luchtvervoerders overeenkomstig de wetgeving van de Europese Gemeenschap het recht hebben op niet-discriminerende toegang tot luchtroutes tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschap en derde landen,

GELET OP de overeenkomsten tussen de Europese Gemeenschap en bepaalde derde landen waarin onderdanen van deze derde landen de mogelijkheid wordt geboden eigendom te verwerven in luchtvervoerders die een vergunning hebben gekregen overeenkomstig de wetgeving van de Europese Gemeenschap,

ERKENNENDE dat sommige bepalingen van de tussen lidstaten van de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko gesloten bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten die in strijd zijn met de wetgeving van de Europese Gemeenschap met deze wetgeving in overeenstemming moeten worden gebracht om een degelijke rechtsgrond voor luchtdiensten tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko tot stand te brengen en om de continuïteit van dergelijke luchtdiensten te garanderen,

VASTSTELLEND dat de Europese Gemeenschap er in het kader van deze onderhandelingen niet naar streeft het totale volume aan luchtverkeer tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Marokko te beïnvloeden, noch om het evenwicht tussen communautaire luchtvervoerders en luchtvervoerders uit het Koninkrijk Marokko te wijzigen, noch om te onderhandelen over wijzigingen van de bepalingen van bestaande bilaterale overeenkomsten inzake verkeersrechten.

ZIJN OVEREENGEKOMEN HETGEEN VOLGT:

Artikel 1
Algemene bepalingen

1. In deze overeenkomst wordt onder "lidstaten" de lidstaten van de Europese Gemeenschap verstaan.
2. Wanneer in de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten wordt verwezen naar onderdanen van de lidstaat die partij is bij de overeenkomst, wordt dit begrepen als een verwijzing naar onderdanen van de lidstaten van de Europese Gemeenschap.
3. Wanneer in de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten wordt verwezen naar luchtvervoerders of luchtvaartmaatschappijen van de lidstaat die partij is bij de overeenkomst, wordt dit begrepen als een verwijzing naar de door die lidstaat aangewezen luchtvervoerders of luchtvaartmaatschappijen.

Artikel 2
Aanwijzing door een lidstaat

1. De bepalingen van de leden 2 en 3 van dit artikel hebben voorrang op de overeenkomstige bepalingen van de in bijlage 2, onder a) en b), genoemde artikelen wat betreft de aanwijzing van een luchtvervoerder door de desbetreffende lidstaat, de vergunningen en machtigingen die door het Koninkrijk Marokko aan deze luchtvervoerder zijn toegekend en de weigering, intrekking, opschorting of beperking van de vergunningen en machtigingen van de luchtvervoerder.
2. Wanneer het Koninkrijk Marokko een aanwijzing door een lidstaat ontvangt, verleent zij zo spoedig mogelijk de passende vergunningen en machtigingen mits:
  - i. de luchtvervoerder, overeenkomstig het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, op het grondgebied van de aanwijzende lidstaat is gevestigd en beschikt over een geldige exploitatievergunning overeenkomstig het Europese Gemeenschapsrecht;
  - ii. de lidstaat die verantwoordelijk is voor de afgifte van het Air Operators Certificate op doeltreffende wijze controleert of de luchtvervoerder de regelgeving naleeft en de bevoegde luchtvaartautoriteit duidelijk in de aanwijzing is vermeld; en
  - iii. de luchtvervoerder rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is en blijft van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, of van andere in bijlage 3 vermelde landen en/of onderdanen van die landen, en deze landen en/of onderdanen te allen tijde zeggenschap uitoefenen over de luchtvervoerder.
3. Het Koninkrijk Marokko mag de vergunningen of machtigingen van een door een lidstaat aangewezen luchtvervoerder weigeren, intrekken, opschorten of beperken mits:
  - i. de luchtvervoerder, overeenkomstig het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, niet op het grondgebied van de aanwijzende lidstaat is

gevestigd en niet beschikt over een geldige exploitatievergunning overeenkomstig het Europese Gemeenschapsrecht;

- ii. de lidstaat die verantwoordelijk is voor de afgifte van het Air Operators Certificate niet op doeltreffende wijze controleert of de luchtvervoerder de regelgeving naleeft of indien de relevante luchtvaartautoriteit niet duidelijk in de aanwijzing is vermeld; of
- iii. de luchtvervoerder niet rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, of van andere in bijlage 3 vermelde landen en/of onderdanen van die landen.

Bij de uitoefening van de rechten die haar krachtens dit lid zijn verleend, mag het Koninkrijk Marokko geen onderscheid maken tussen communautaire luchtvervoerders op grond van nationaliteit.

4. De bepalingen van de leden 5 en 6 van dit artikel hebben voorrang op de overeenkomstige bepalingen van de in bijlage 2, onder a) en b), genoemde artikelen wat betreft de aanwijzing van een luchtvervoerder door het Koninkrijk Marokko, de vergunningen en machtigingen die door de betrokken lidstaat aan deze luchtvervoerder zijn toegekend en de weigering, intrekking, opschorting of beperking van de vergunningen en machtigingen van de luchtvervoerder.
5. Wanneer het Koninkrijk Marokko een aanwijzing door een lidstaat ontvangt, verleent de betrokken lidstaat zo spoedig mogelijk de passende vergunningen en machtigingen mits:
  - i. de luchtvervoerder op het grondgebied van het Koninkrijk Marokko is gevestigd en beschikt over een exploitatievergunning of om het even welk ander gelijkwaardig geldig document overeenkomstig de Marokkaanse regelgeving;
  - ii. daadwerkelijk door het Koninkrijk Marokko wordt gecontroleerd of de luchtvervoerder aan de regelgeving voldoet; en
  - iii. de luchtvervoerder rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is en blijft van het Koninkrijk Marokko en/of onderdanen van het Koninkrijk Marokko, of van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, en het Koninkrijk Marokko en/of onderdanen van het Koninkrijk Marokko of lidstaten en/of onderdanen van lidstaten te allen tijde zeggenschap uitoefenen over de luchtvervoerder, behalve als de in bijlage 1 vermelde overeenkomst terzake gunstiger bepalingen bevat.
6. De betrokken lidstaat mag de vergunningen of machtigingen van een door het Koninkrijk Marokko aangewezen luchtvervoerder weigeren, intrekken, opschorten of beperken mits:
  - i. de luchtvervoerder niet op het grondgebied van het Koninkrijk Marokko is gevestigd of niet beschikt over een exploitatievergunning overeenkomstig de Marokkaanse regelgeving;

- ii. het Koninkrijk Marokko niet daadwerkelijk controleert of de luchtvervoerder aan de regelgeving voldoet; of
- iii. de luchtvervoerder niet rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is van het Koninkrijk Marokko en/of van onderdanen van het Koninkrijk Marokko of van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, behalve als de in bijlage 1 vermelde overeenkomst terzake gunstiger bepalingen bevat.

Artikel 3

Rechten met betrekking tot wettelijk toezicht

1. De bepalingen van lid 2 van dit artikel vormen een aanvulling op de in bijlage 2, onder c), vermelde artikelen.
2. Wanneer een lidstaat een luchtvervoerder heeft aangewezen die onder het wettelijk toezicht van een andere lidstaat staat, zijn de rechten van het Koninkrijk Marokko uit hoofde van de veiligheidsvoorschriften van de overeenkomst tussen de lidstaat die de luchtvervoerder heeft aangewezen en het Koninkrijk Marokko zowel van toepassing op de vaststelling, naleving of handhaving van veiligheidsnormen door die andere lidstaat als op de exploitatievergunning van die luchtvervoerder.

Artikel 4

Belasting op vliegtuigbrandstof

1. De bepalingen van lid 2 van dit artikel vormen een aanvulling op de overeenkomstige bepalingen van de in bijlage 2, onder d), vermelde artikelen.
2. Niettegenstaande eventuele andersluidende bepalingen, beletten de in bijlage 2, onder d), vermelde overeenkomsten op generlei wijze dat de lidstaten belastingen, heffingen, accijnzen, vergoedingen of kosten in rekening brengen voor de brandstof die op hun grondgebied wordt geleverd voor gebruik in een vliegtuig van een aangewezen luchtvervoerder van het Koninkrijk Marokko dat een plaats op het grondgebied van die lidstaat verbindt met een andere plaats op het grondgebied van die lidstaat of op het grondgebied van een andere lidstaat.

Artikel 5

Tarieven

1. De bepalingen van lid 2 van dit artikel vormen een aanvulling op de in bijlage 2, onder e), vermelde artikelen.
2. De tarieven die de luchtvervoerder(s) welke door het Koninkrijk Marokko is/zijn aangewezen krachtens een in bijlage 1 vermelde overeenkomst die een in bijlage 2, onder e), vermelde bepaling bevat, in rekening brengen voor vervoer dat volledig binnen de Europese Gemeenschap plaatsvindt, zijn onderhevig aan de Europese Gemeenschapswetgeving.
3. De tarieven die de luchtvervoerder(s) welke door de lidstaten is (zijn) aangewezen krachtens een in bijlage 1 vermelde overeenkomst die een in bijlage 2, onder e),

vermelde bepaling bevat, in rekening brengen voor vervoer dat volledig binnen Marokko plaatsvindt, zijn onderhevig aan de Marokkaanse wetgeving.

Artikel 6
Bijlagen bij de overeenkomst

De bijlagen bij deze overeenkomst maken integrerend deel uit van deze overeenkomst.

Artikel 7
Herziening of wijziging

De overeenkomstsluitende partijen mogen deze overeenkomst op elk ogenblik met wederzijdse instemming wijzigen.

Artikel 8
Inwerkingtreding en voorlopige toepassing

1. Deze overeenkomst treedt in werking wanneer de partijen elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat zij hun interne procedures voor de inwerkingtreding van de overeenkomst hebben voltooid.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 stemmen de partijen ermee in deze overeenkomst voorlopig toe te passen vanaf de eerste dag van de maand volgende op de datum waarop de partijen elkaar in kennis hebben gesteld van de voltooiing van de vereiste procedures.
3. De overeenkomsten en andere regelingen tussen lidstaten en het Koninkrijk Marokko die, op de datum van de ondertekening van deze overeenkomst, nog niet in werking zijn getreden en niet voorlopig worden toegepast, zijn vermeld in bijlage 1, onder b). Zodra deze overeenkomsten en regelingen in werking treden of voorlopig worden toegepast, vallen ze onder de onderhavige overeenkomst.

Artikel 9
Stopzetting

1. Wanneer een in bijlage 1 vermelde overeenkomst wordt stopgezet, worden ook alle bepalingen van de onderhavige overeenkomst die betrekking hebben op de desbetreffende in bijlage 1 vermelde overeenkomst tegelijkertijd stopgezet.
2. Wanneer alle in bijlage 1 vermelde overeenkomsten worden stopgezet, wordt de onderhavige overeenkomst tegelijkertijd stopgezet.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, deze overeenkomst hebben ondertekend.

Gedaan te [...] in tweevoud, op [.././....] in de Duitse, Engelse, Deense, Spaanse, Estse, Finse, Franse, Griekse, Hongaarse, Italiaanse, Letse, Litouwse, Maltese, Nederlandse, Poolse, Portugese, Slowaakse, Sloveense, Zweedse, Tsjechische en [*Arabische/Franse*] taal. In geval van tegenstrijdigheden tussen de taalversies is de Franse tekst bindend.

VOOR DE EUROPESE GEMEENSCHAP: VOOR HET KONINKRIJK MAROKKO:

a) Bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen het Koninkrijk Marokko en lidstaten van de Europese Gemeenschap die, op de datum van ondertekening van onderhavige overeenkomst, zijn gesloten, ondertekend en/of voorlopig worden toegepast.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 20 januari 1958, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en België" genoemd, in bijlage 2;

aangevuld door de uitwisseling van nota's van 20 januari 1958;

laatstelijk gewijzigd bij het Memorandum van overeenstemming dat op 11 juni 2002 te Rabat is opgesteld.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Socialistische Republiek Tsjecho-Slowakije en de regering van Zijne Majesteit de Koning van Marokko**, opgesteld te Rabat op 8 mei 1961, later overgenomen door de Republiek Tsjechië, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Tsjechië" genoemd, in bijlage 2.

- Overeenkomst inzake luchtdiensten tussen **de regering van het Koninkrijk Denemarken en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 14 november 1977, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Denemarken" genoemd, in bijlage 2;

- aangevuld bij de uitwisseling van nota's van 14 november 1977.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de Bondsrepubliek Duitsland en het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Bonn op 12 oktober 1961, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Duitsland" genoemd, in bijlage 2;

- gewijzigd bij het Memorandum van overeenstemming dat op 12 december 1991 te Bonn is opgesteld;

gewijzigd bij de uitwisseling van nota's van 9 april 1997 en 16 februari 1998;

laatstelijk gewijzigd bij het Memorandum van overeenstemming dat op 15 juli 1998 te Rabat is opgesteld.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Helleense Republiek en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Athene op 6 oktober 1998, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Griekenland" genoemd, in bijlage 2;

- te lezen in samenhang met het Memorandum van overeenstemming dat op 6 oktober 1998 te Athene is opgesteld.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van Spanje en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Madrid op 7 juli 1970, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Spanje" genoemd, in bijlage 2;

laatstelijk aangevuld bij de briefwisseling van 12 augustus 2003 en 25 augustus 2003.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Franse Republiek en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 25 oktober 1957, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Frankrijk" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Republiek Italië en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rome op 8 juli 1967, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Italië" genoemd, in bijlage 2;

gewijzigd bij het Memorandum van overeenstemming dat op 13 juli 2000 te Rome is opgesteld;

laatstelijk gewijzigd bij de uitwisseling van nota's van 17 oktober 2001 en 3 januari 2002.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Republiek Letland en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Warschau op 19 mei 1999, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Letland" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van het Groothertogdom Luxemburg en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Bonn op 5 juli 1961, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de Volksrepubliek Hongarije en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 21 maart 1967, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Hongarije" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Republiek Malta en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 26 mei 1983, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Malta" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 20 mei 1959, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Nederland" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de federale regering van Oostenrijk en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 27 februari 2002, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Oostenrijk" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van de Volksrepubliek Polen en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 29 november 1969, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Polen" genoemd, in bijlage 2.
- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **Portugal en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 3 april 1958, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Portugal" genoemd, in bijlage 2;

aangevuld door de notulen die op 19 december 1975 te Lissabon zijn opgesteld;

laatstelijk aangevuld door de notulen die op 17 november 2003 te Lissabon zijn opgesteld.

- Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen **de regering van het Koninkrijk Zweden en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Rabat op 14 november 1977, hierna de "Overeenkomst tussen Marokko en Zweden" genoemd, in bijlage 2;

aangevuld bij de uitwisseling van nota's van 14 november 1977.

- Overeenkomst voor luchtdiensten tussen **de regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de regering van het Koninkrijk Marokko**, opgesteld te Londen op 22 oktober 1965, hierna de "overeenkomst tussen Marokko en het VK" genoemd, in bijlage 2;

gewijzigd bij de uitwisseling van nota's van 10 en 14 oktober 1968;

gewijzigd bij de notulen die op 14 maart 1997 te Londen zijn opgesteld;

laatstelijk gewijzigd bij de notulen die op 17 oktober 1997 te Rabat zijn opgesteld.

b) Geparafeerde of ondertekende overeenkomsten voor luchtdiensten en andere regelingen tussen het Koninkrijk Marokko en lidstaten van de Europese Gemeenschap die, op de datum van ondertekening van onderhavige overeenkomst, nog niet van kracht zijn geworden en niet voorlopig worden toegepast

- Overeenkomst voor luchtdiensten tussen **de regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van het Koninkrijk Marokko**, als bijlage 1 toegevoegd aan het Memorandum van overeenstemming dat op 20 juni 2001 in Den Haag is opgesteld, hierna "de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland genoemd, in bijlage 2.

Lijst van de artikelen van de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten waarnaar wordt verwezen in de artikelen 2 tot en met 5 van onderhavige overeenkomst

a) Aanwijzing door een lidstaat

- artikel 18 van de overeenkomst tussen Marokko en België;
- artikel 13 van de overeenkomst tussen Marokko en Tsjechië;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Denemarken;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Duitsland;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Griekenland;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Spanje;
- artikel 12 van de overeenkomst tussen Marokko en Frankrijk;
- artikel 14 van de overeenkomst tussen Marokko en Italië;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Letland;
- artikel 14 van de overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Hongarije;
- artikel 16 van de overeenkomst tussen Marokko en Malta;
- artikel 17 van de overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 3 van de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Oostenrijk;
- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en Polen;
- artikel 13 van de overeenkomst tussen Marokko en Portugal;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Zweden;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en het VK.

b) Weigering, intrekking, opschorting of beperking van vergunningen en machtigingen

- artikel 5 van de overeenkomst tussen Marokko en België;
- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en Tsjechië;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Denemarken;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Duitsland;

- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Griekenland;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Spanje;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Frankrijk;
- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en Italië;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Letland;
- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg;
- artikel 8 van de overeenkomst tussen Marokko en Hongarije;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en Malta;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 4 van de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Oostenrijk;
- artikel 8 van de overeenkomst tussen Marokko en Polen;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Portugal;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Zweden;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en het VK.

c) Wettelijk toezicht

- artikel 9a van de overeenkomst tussen Marokko en Duitsland;
- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en Griekenland;
- artikel 5bis van de overeenkomst tussen Marokko en Italië;
- artikel 5 van de overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Hongarije;
- artikel 17 van de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland.

d) Belasting op vliegtuigbrandstof

- artikel 7 van de overeenkomst tussen Marokko en België;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Tsjechië;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Denemarken;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Duitsland;

- artikel 10 van de overeenkomst tussen Marokko en Griekenland;
- artikel 5 van de overeenkomst tussen Marokko en Spanje;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Frankrijk;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Italië;
- artikel 14 van de overeenkomst tussen Marokko en Letland;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg;
- artikel 4 van de overeenkomst tussen Marokko en Hongarije;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Malta;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 10 van de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en Oostenrijk;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Polen;
- artikel 3 van de overeenkomst tussen Marokko en Portugal;
- artikel 6 van de overeenkomst tussen Marokko en Zweden;
- artikel 5 van de overeenkomst tussen Marokko en het VK.

e) Tarieven voor vervoer binnen de Europese Gemeenschap

- artikel 19 van de overeenkomst tussen Marokko en België;
- artikel 19 van de overeenkomst tussen Marokko en Tsjechië;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en Denemarken;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en Duitsland;
- artikel 13 van de overeenkomst tussen Marokko en Griekenland;
- artikel 11 van de overeenkomst tussen Marokko en Spanje;
- artikel 17 van de overeenkomst tussen Marokko en Frankrijk;
- artikel 20 van de overeenkomst tussen Marokko en Italië;
- artikel 10 van de overeenkomst tussen Marokko en Letland;
- artikel 20 van de overeenkomst tussen Marokko en Luxemburg;
- artikel 17 van de overeenkomst tussen Marokko en Hongarije;

- artikel 19 van de overeenkomst tussen Marokko en Malta;
- artikel 18 van de overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 6 van de geparafeerde overeenkomst tussen Marokko en Nederland;
- artikel 13 van de overeenkomst tussen Marokko en Oostenrijk;
- artikel 19 van de overeenkomst tussen Marokko en Polen;
- artikel 18 van de overeenkomst tussen Marokko en Portugal;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en Zweden;
- artikel 9 van de overeenkomst tussen Marokko en het VK.

Lijst van andere landen die vermeld zijn in artikel 2 van deze overeenkomst

- a) De Republiek IJsland** (in het kader van de overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte);
- b) Het Vorstendom Liechtenstein** (in het kader van de overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte);
- c) Het Koninkrijk Noorwegen** (in het kader van de overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte);
- d) De Zwitserse Bondsstaat** (in het kader van de overeenkomst inzake luchtvervoer tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat).